

Маргарита Кривенко,

бібліограф відділу літератури іноземними мовами
Львівської державної обласної універсальної
наукової бібліотеки

ЛЬВІВСЬКА БАЛЬЗАКІАНА

Творчість Оноре де Бальзака (1799-1850) представлена в нашій бібліотеці виданнями кількох солідних французьких видавництв, зокрема паризьких.

У Франції (як і в інших країнах Європи) в XIX ст. друкарська справа розвивалася двома шляхами: перший - це дорогі видання високого художнього й поліграфічного рівня, розраховані на вибраних осіб; другий - дешева масова книжка, найчастіше в простій сірій палітурці й скромно оформлена, доступна широкому колу читачів.

Саме до цієї другої категорії належить багатотомне найповніше зібрання творів О. Бальзака з дешевої серії «Нової колекції Мішеля Леві (1821-1875)», котре побачило світ у солідному паризькому видавництві Кальман-Леві. Кожен том, зазначено на титулах видань, коштував один франк.

Багатшим виглядає том з нового видання повного зібрання творів О. Бальзака - роман «Шуани», виданий у Парижі видавництвом «Кальман-Леві» та «Новою книгарнею» (1876) з оригінальним посрібленим форзацом.

Паризькою «Librairie Nouvelle» випущено в 1856 р. бальзаківський «Дім кицьки, яка грається м'ячем». У 1910 р. виникло видавництво «Нельсон» (Nelson), що прославилось серією шедеврів світової літератури у зручному форматі й однотипній білій обкладинці. «Шагренева шкіра» побачила світ саме в ньому.

У видавництві «Манц» (Manz, Відень) був надрукований мовою оригіналу твір Бальзака «Кузина Бетта».

Поповнює бальзакіану нашої книгозбірні «Феррагюс - вождь тих, що пожирають». Цей твір побачив світ в «Les Éditeurs Français Reunis» («Об'єднання французьких видавців»)¹.

Ми не маємо французьких видань творів О. Бальзака, ілюстрованих свого часу хоча б Пікассо (відомо, що в 1931 р. з'явився «Невідомий шедевр», оздоблений 67 дереворитами роботи Пікассо. Кубічні фігури були репродуковані деревори-

тами, а класичні рисунки - 12 аквафортами в кінці тексту, що є не тільки цінним літературним документом епохи, а й неперевершеним зразком книжкового мистецтва).

Проте маємо ми «Євгенію Гранде» з повного зібрання творів Бальзака, що вийшла в ілюстрованій колекції П'єра Ляфіта і К^о в Парижі з оригінальними ілюстраціями Дюпюї.

Берлінське видання «Пустотливих оповідань» Бальзака оздоблене ілюстрацією на фронтиспісі (відокремленою пергаментним листом), виконаною французьким художником, графіком, рисувальником і скульптором Густавом Доре (1832-1883) - найвідомішим ілюстратором книжок періоду романтизму (близько 90 позицій). Видання побачило світ у серії «Книжки галантних часів» з берлінського видавництва «Нове життя Вільгельма Борнгребера».

Німецьке видавництво Йозефа Зінгера в Страсбурі (Франція) й Лейпцигу (Німеччина) видало бальзаківську збірку оповідань і новел, проілюстровану найвизначнішими майстрами французької літографії XIX ст. Г. Доре, Оноре Дом'є (1808-1879)², Полем Гаварні (1804-1866)³. Вийшло це видання з відомої друкарні Отто Шпамера в Лейпцигу⁴.

Німецькомовні видання творів Бальзака, що зберігаються в нашій бібліотеці, презентують цікаві серії.

Так, у серії «Класичних оповідань світової літератури» із зібрання Кароля Прохаски вийшла «Євгенія Гранде» у золотом тисненій палітурці, з кольоровим рослинним орнаментом та цікавими

¹ Створене після війни в результаті злиття «Бібліотек французь» (Bibliothèque française) і «Йєр е ожурд'юї» (Hier et aujourd'hui).

² Французький графік, рисувальник, художник і скульптор, один з найвідоміших представників реалізму в мистецтві XX ст.

³ Французький літограф і рисувальник, карикатурист та ілюстратор, зокрема творів О. Бальзака.

⁴ Прославилася тим, що протягом трьох днів надрукувала текст «Версальського трактату», а в 1926 р. вже володіла 500 різновидами друку.

віньєтками, друком К.Прохаски (1806 р. в Цешині (воєводство Катовіцке) заклав друкарню, котра з 1850 р. розвинула книговидавничу діяльність).

Є в нашій бібліотеці «Євгенія Гранде» з серії «Фрайтаківське зібрання французьких і англійських письменників» (1915 р., видавництво відомого німецького письменника та публіциста Густава Фрайтака (1816-1895).

Невеличкі за форматом книжечки творів Бальзака «Шуани» і «Тридцятилітня жінка» побачили світ у популярній серії «Reclams Universal-Bibliothek» («Універсальна бібліотека Реклама»).

У 1903 р. заснував у Мюнхені своє видавництво Георг Мюллер, випускаючи твори світової літератури, розвиваючи німецьке мистецтво книги. Твір Бальзака «Фізіологія шлюбу» вийшов тут у 1912 р. з літографіями О.Дом'є і французького письменника, карикатуриста Мон'є Анрі (1799-1877).

Польські видання творів О.Бальзака теж виходили в популярній серії «Бібліотека польської та іноземної класики», яку видавало варшавське видавництво «Czytelnik». Переклав ці твори Т.Бой-

Желенський - один з найкращих польських бальзакознавців ХХ ст. Його вступи до перекладів - ґрунтовні дослідження й розвідки про французьку літературу.

Англійські видання творів О.Бальзака, що виходили на американському континенті, особливо багаті ілюстраціями. Наш примірник «Людської комедії» побачив світ у нью-йоркському видавництві «Peter Fenelon Collier». Книга ілюстрована дереворитами з найкращих французьких видань; маємо цей же твір нью-йоркського видавництва «The Century Co» початку ХХ ст. з численними ілюстраціями та цікавими фронтиспісами, що відображають зміст твору (відділені від сторінок тексту пергаментним листком).

У «Вступі» до цього твору О.Бальзак назвав французьке суспільство істориком, при якому він виконує лише скромну роль секретаря. Цей «секретар» оголосив офіційно результати своїх спостережень і досліджень у 96 (за одними джерелами) чи 97 творах (за іншими) із 137 (відповідно 143) ним запланованих.

Огляди. Рецензії. Повідомлення

База даних «Zentralblatt MATH»

Минулого року до фондів НБУВ надійшла база даних на CD-ROM з математичних наук, що охоплює 1931-1998 рр. Виробники - FIZ Karlsruhe та Springer-Verlag спільно з European Mathematical Society.

П'ять компакт-дисків БД організовані таким чином. У «Compact MATH» накопичено інформацію на чотирьох дисках за 1931-1969; 1970-1984; 1985-1989; 1990-1995 рр. Хронологічним та змістовним продовженням є «Zentralblatt MATH»: 1996-1998 рр. на наступному диску.

БД включає реферативну інформацію з продовжаного видання «Zentralblatt MATH» («Zentralblatt für Mathematik / Mathematics Abstracts»), а також відображає статті з понад 2000 журналів і серій, книги різних видавництв, матеріали конференцій, наукові звіти, дисертаційні та інші праці, що з'являються будь-якою мовою і мають наукову цінність (наприклад, диск за 1996-1998 рр. відбиває 387 джерел з таких українських видань, як: «Праці Інституту математики», «Доповіді НАН України», «Український математичний журнал», «Вісник Київського університету» тощо). Більше п'яти тис. учених з усіх континентів забезпечують приблизно 50 тис. рефератів щорічно. Бібліографічні описи та реферати подаються в основному англійською мовою, інколи французькою або німецькою. Кількість бібліогра-

фічних записів на п'яти дисках перевищує 3,5 млн., у тому числі з рефератами - понад 250 тис.

БД має простий та зручний англійський інтерфейс користувача, забезпечено достатній набір традиційних полів для пошуку інформації за: ключовим виразом, автором, назвою, мовою видання, джерелом, роком публікації, видом документів. До кожного з полів подано словник, використання якого дає змогу правильно формулювати запит і автоматично подавати його для пошуку. (Наприклад, словник Language налічує 46 мов, серед яких є українська й російська). Вдосконалення та поглиблення пошуку здійснюється за допомогою комбінації пошукових параметрів із використанням булевих операторів (and, or, not). Є можливість експорту даних у різних форматах.

Послугуватися БД читачі можуть у відділі довідково-бібліографічного обслуговування, де вона проінстальована під операційну систему Windows.

Принадно висловлюємо подяку головному редакторові видання «Zentralblatt MATH» проф. д-ру Бренду Вернеру за цінний подарунок і сподіваємося на подальшу співпрацю науковців України та Німеччини.

*Віталіна Шкаріна,
провідний бібліограф НБУВ*